

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

O-vár. Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.

Ara évi negyedr: 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr, másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középtéca, STEIN J. könyvkereskedése.

Közlöny. Ápril 14-kén 1861.

(D) Akármennyig húzzák halasztásuk az 1848-ki kolozsvári I. törvényzikk érvényesítését, nekünk alkalmazkodni kell azon intézkedésekhez, melyek már Magyarországon alkalmasoknak bizonyultak be, s melyek mind még félregondolva az uniót is, mint mindenestre közös királyságban megszentesített törvények már nagy részben felhatalmaznak minden kisebb autonómiával bíró területet azoknak elfogadására. Annyival inkább pedig, miután nálunk senki sincsen, a ki a kolozsvári I. törvényzikket élete árán is — ha másképp teljességgel nem lehetne — megtartani kész ne volna, minket jogosan ránt ki minden oly bajunk közül, hol elég régi intézkedéssel nem bírnak — a Királyhágon túl már érvényre jutott bármely törvényzikk.

Nagyon sok vitatkozás folyt már a felett, hogy a közigazgatási ügyek, s közegek a bíróiaktól külön választásnak; ennek azonban ideje még nem jött el. A perek törvényszéki ellátása oly pertárgyakért érdemes, melyekben mélyebb és ritkább törvényes kérdések merülnek föl; és még az állam gazdasági viszonyai is nagy befolyással vannak arra, hogy a tisztán bírói kérdések a közigazgatási hatóság alól teljesen kivéssenek.

Tagosítatlan szétszórt birtokok, ezer apró barázda per, az egymás földjén átkaravánkodó földkezelés, ezer injuria, mely magára mind apróbb kérdés hogysem ügyvédi allegatiók tárgya lehessen, s mindezeknek kívül a földnépeknek szokásai, azon különböző utak, módok, melyekkel nálunk a munkakerő előállítatik, adások s munkauzsorák, melyeknek értékét csak az adja a gazdára nézve ha a kötelezettség kellő időben, az illető mezei munka szakában teljesített; mindezek szükségessé teszik nálunk azt, hogy a szolgabírói bíróságok, s előtűnik a szóbeli pörlekedés a szerint létesíttessék, a mint ez a Királyhágon túl már pár évtized óta gyakorlatban van.

Nálunk minden megyének meg van saját constitutiója, s meg azon joga, hogy azt időnkint a körülményekhez és szükséghez képest szabályozza. Eddig a dűllök, szolgabírók, alispánok, királybírók, főispánok, főkirálybírók 12—23—50 forintig ítéltek, az illető megyék által megállított megyei constitutio alapján commissionáliter.

Semmi sem akadályoztatja a megyéket, hogy a szolgabírói ítélési hatáskört fölemeljék 60 forint értékig, a mint a Királyhágon túl 1836-tól fogva 1843-ig, vagy éppen 200 forintra, a mint ott 43-on innen egész 48-ig ország törvénye szerint gyakorlatk.

Reánk nézve azonban addig míg a magyar országgyűlés általánosan a megyerendszert új törvény által, az újabb viszonyokhoz képest megalakítja, reánk nézve elég lesz, ha megyéink constitutiójába az 1836-ik 20-dik törvényzikket átlpántáljuk, s a szolgabírói szóbeli bíráskodás illő alkalmazhatása végett az esküdteteket vagy a régi rectificatorokat esküdti utasítással a szolgabírók mellé mielőbb beállítjuk.

E nélkül a nép nem nyerhet rögtönös könnyebítést igazságának keresése körül, mely az osztrák pörlekedési rendszer alatt oly százanódólag bolygott a városokon hivatalról hivatalra, kabátos emberről kabátos emberre, míg végre akadott valakire, a ki elutasítja, hogy melyik Gerichtnél, vagy melyik Direction-nál keresse igazát.

A nép megszokta, hogy legelőbb is szolgabírójához folyamodik, s ha a szolgabíró, az esküdtel, egy szóbeli bíróságot képezve 60 forintig tiszta keresetekben ítélhet, úgy a nép mentve lesz minden pörlekedési hurcolódástól, mert az ő keresete ritkán megy ez összegben felül, s ritkán bonyolódik ő mélyebb természetű keresetekbe.

A szóbeli pörlekedés főként a felszabadulás után oly szükségé vált, hogy a nélkül akárminő rendszerváltozás a népre gyors jó hatással nem lehet. Ezt meg kell fontolni most, midőn legközelebből a megyék a hivatalokat szervezik, s alkalmuk lesz a bizottmányokat oda utasítani, hogy a megye

constitutiot a szükséges, és köztörvényt nem sértő, reformokkal egészítsék ki, s a tisztviselők utasítását a szerint szerkesztsék.

Az 1836-diki XX. törvényzikk azon pontjait, melyek a joggyenlőség ténye által el nem évültek, szükségesnek látom ismertetni.

A törvényzikk 1. §. szerint a felek által kikötött szóbeli bíráskodás esetein kívül, melyek bármekkora kikötött összegig fölmehetnek; szóbeli pör van 2. §. 60 forintot felül nem haladó; és nyomban s új tény által tisztába hozható keresetekben; ide nem értetvén a régi szerződések megsemmisítése az örökösödési, urbéri, büntető, s köztisztvis. perek. 3. §. Rendezett tanácsnál nem bíró községben a bíró két előjáróval 12 forintig ítél; azon felül 60-ig a szolgabíró az esküdtel. 4. §. A rendezett tanácsu községben a bíró két tanácsbelivel 60 forintig ítél, úgy a nemes vátoások hadnagyai is. A felhívás mindenik esetben urodalmon kívül a megyeszékre. A 6. §. szerint minden nemes pörét 60 forinton alól a szolgabíró ítéli el az esküdtel; felhívásnak szintén csak extra dominium levén helye. A 8. §. a szóbeli pörlekedésben rendes keresetlevél nem kívántatik, hanem akár írott, akár szóbeli panaszra, mely utóbbit a bíróság írásba foglal, nyolcz napon túl nem terjedő megjelenési határidő tűztetik. Az idézés a kérelvél határa iratik, s a panasz foglalata a megidézettnek a megyei vagy helységi esküdt által megmagyaráztatik 9. §. és ha az idézett meg nem jelen, a fölperesnek teljes keresetén marasztatik. A bíróság a felek próbáit, vitáit, jegyzőkönyvre véve ítél, s 8 nap alatt végre is hajtja. 10. §. Ellentállás nincs, s a megye hatalomkarával is végrehajtatik a kimondott ítélet (11. §.) A felek kívánatára a bírói eljárás sora kiadatik; a szegények részére az írás úgy mint az idézés ingyen megy (12. §.)

Ezek ezen törvényzikk fő, és nálunk megyei jogilag is azonnal alkalmazható pontjai; melyekre megyéinket most a maga idejében figyelmeztetni jónak látjuk. Így az utolsó rétegekben az igazság szolgáltatás rögtön a legjobb utba lehet indítva.

A nagyobb kérdésekre ott lesznek a törvényszékek; csak egy nincs: váltó törvényszék. A kormányzók és ideiglenes cancellaria tán kieszközi, hogy a magyar váltó-jog a Királyhágon innen is azonnal kiterjesztessék, s e célra váltó törvényszék állíttassék fel úgy mint ottan.

Országgyűlés. A felsőház követigazoló bizottmánya f. hó 7-kén tartá első ülését a gr. Károlyi-féle palotában. Szenczy, szombathelyi püspök kéretett fel az elnöki szék elfoglalására; jegyzőkké gr. Teleky Domokos s gr. Károlyi Gyula választattak meg. Ezután elnöklő püspök megbízott, hogy a felsőház elnökétől mind az országgyűlésre meghívott, mind azon felsőházi tagok névjegyzékét, kik távolléti engedélyért folyamodtak, átvegye s a f. hó 9-kére kinttűzött legközelebbi ülés elé terjessze. A 9-ki ülésben a jegyzőgyék megvizsgáltatt, ha nincsenek-e a meghívottak közt olyanok is, kiket alkotmányos törvényeink szerint a főrendek táblájánál ülés joga nem illet; (egy eset sem fordult elő); továbbá ha nem hiányzanak-e a meghívottak közül, kiknek ülés joga van. Úgy találtatt, hogy a meghívottak közt hiányzanak Erdély s a társországi főrendei s főpapjai. Mint-hogy a felsőház a 48-ki szabályzatot elfogadta — ennek szellemében elnök oda utasított, hogy országbíró ő exájtól kérjen felvilágosítást, miért nem történtek meg ezen meghívások? Erre az absentisták névjegyzéke megbíráltatt s az egyes fölmentési kérvények megvizsgáltattak. Ezek száma 60-ra megy. A legközelebbi ülés szombatra tétetett.

Kolozsvármegye. (Előleges közlés). Tegnap tartá meg főispán ő mlga a megyei bizottmány ideigl. szervezésére egybehívott népesebb értekezletet. A megye terme oly tele volt, hogy be nem fért sokaságnak kellett az utcán áncsorogni. A gyűlést főispán ő mlga egy lelkes beszéddel nyitá meg, örömet fejezve ki azon, hogy 11 évi szenvedés után ismét a megye termében láthatja Kolozsvármegye polgárait. A főispán urat Tóth Sámuel megbízott jegyző üdvözölte, mire a tárgyaláshoz fogtak. A többség nézete csak egészen interimalis intézkedést kívánt a bizottmány szaporítása, és tisztviselők előleges kinevezése iránt a végett, hogy az adminisztratiót az idegen kezekből gyorsabban átvehessen venni; de általában egy összehívandó közgyűlés teendőjének tartották a bizottmány törvényes szervezését, s a tisztviselőknek az ily legitim bizottmány általi végleges beállítását.

Fekete J. unitus esperest egy szép beszédet tartott román

nyelven, mely alkotmányos irányban volt tartva, s a megyében lakó román intelligencia nézeteit óhajta tolmácsolni a következő kívánatokban: u. m. a) A bizottmány rendezzen május 9-ikére egy közgyűlést, melyben beszélhessen mindenki tessze szerint román vagy magyar nyelven. b) A választmány írja össze a közgyűlési tanácskozársra jogosultakat. c) A jegyzőkönyv vitessék magyar és román nyelven, mindkét nyelv hiteles levén. d) Mondassék ki az 1791-iki szavazati jog a román egyházi személyekre és honoratiorokra nézve is; azon kívül minden 50 füst után küldhessenek a közgyűlésre két, száz után négy, s így progressív irányban számitandó küldötteket. e) Ha ezen kívánalmak meg nem hallgattnak, azon esetben a románok e megyében nem ismerik el a bizottmány hatáskörét.

Ezen kívánat törvény értelmében csak magány jelleműek tekinthetők, minthogy a köztörvények körénbelül eső tárgyak felett a municipiumban az egyéni szavazat érvényes. A jegyzőkönyv két nyelven vitele nem talált ellenzésre; de egyike kétes kérdésben hivatkozhatni levén szükséges, ilyenek a magyar nyelv tartatott igényesnek. Kifogás alá hozott esperest ur azon nyilatkozata, hogy ezen kívánatok elutasása esetében a románok ignorálják a bizottmány hatáskörét, egy szónok által e nyilatkozat forradalmasnak nevezetett. A közgyűlés tartása elhatározott; de arra napot kitűzni nem lehet, miután annak lehetősége attól függ ha átvetheti-e a megye tisztjei addig az actakat a császári hivataloktól? Így meglehet előbb, meglehet valamivel később, de azonnal meg fog tartatni a közgyűlés, mihelyt az adminisztratio a bennszülöttek kezén lesz. Fekete esperest ur figyelmezteté az illetőket, hogy ha előbb lenne a közgyűlés, május 5-kére ne tegyék, minthogy akkor a románoknak ünnepük van. — A bizottmányba többen ideiglenesen kinevezettek a románok közül is, s a gyűlés elszólt.

Nyílt számat. Az elszegényedett honvédek segélyezésére a mint már közreadtuk, küldöttek be szerkesztőszűnkhez: 1) Gróf Haller Luiza 40 forintot; 2) Karvázy József 10 forintot; 3) Sikó Miklósné két darab aranyat; 4) b. Orbán Balázs 5 forintot; 5) Fehér Márton 10 forintot; 6) Az Alpesten tartott papi gyűlésből 14 ft 40 kr.; 7) Kulcsutala helységeből 11 forint. Egész összeg 90 azaz kilencven forint 40 kr. és két darab arany. A fennirt összeget e hó 14-dikén Benő István urnak kézbesítettük, miről szól az alább irt nyugta.

N y u g t a 90 az az kilencven o. é. forint 40 kr. és két darab cs. kir. aranyról, mely összeg a „Kolozsvári Közlöny“ tisztelt szerkesztőjénél T. Dózsa Dániel urnál volt gyűjtő iv szerint, a szűkalkódó volt honvédek javára jótékony adakozásból gyűlt, és melyet kiosztás végett kezemhez vettem. — Kolozsvár ápril 14. 1861. Benő István s. k.

Pályázat. A kolozsvári orvos-sebész tanintézetnél a barom-járvány, barnaszati rendőrség, házi állatok életrendje, tenyésztése, és fajok ismertetése megírtult tanszékének hetöltésére, — melylyel 975 ft. e. b. évi fizetés van öszveköve, — az erdélyi k. udvari cancellaria f. év március 7-kén 602 szám alatt kelt rendeleténél fogva f. év június végéig esd nyitattik.

A folyamodóknak kellő okiratokkal ellátott kérvényeik, — melyekben képességek, eddigi szolgálataik, és a honi nyelvek bírása légyen kimutatva, — a kolozsvári orvos-sebész tanintézet igazgatóságához intézendők.

Az orvos-sebész tanintézet igazgatóságától. Kolozsvárt április 10-dikén 1861.

Belső-Szolnokmegye. Április 10-kén, 1861. Nagyszerű mozgalmak. A megye minden szegletéből a magyar és román értelmiség Dézsén a megye székhelyén. Készületek a főispán elfogadására. Reggeli 6 óraker egy ágyuszó. Minden ablakban és középületben a nemzeti lobogó kinttűzetett. A város egy szivárvány erdőhöz hasonlít. Az utcákon tolong, hemzseg a nép. Eljén kiáltások. Közlekedés, kaszinóban s egyes népszerű házaknál értekezések, tanácskozások a teendőkről. Délután 2 óraker a lovas banderium — a megye szíve és virága — magyarokból és románokból indul a szamosújvári hegy alá, hol a főispánt üdvözlendi. A széplaki határon az országutban diadalok, a románoktól emelve. Előbb Barabás Ferencz üdvözi a banderium élén a megérkezett főispánt, s bemutatja a 12 év óta felszadulált ifju nemzedéket, kik a hazafiság és szabadság szent eszméit gyermek éveikben ő méltóságától fogadták szíveikbe, s ezen eszmékben nevedtek; s örvendnek, hogy mesterüket, apjakat, ki egyszersmind a két haza egyik kinttűző államférfia, üdvözölhetik a megye élén mint vezért és útmutatót a darabos és nehéz pályán. Véér Farkas ő mlga az ifju nemzedéket megilletődve köszönti, s a magyar lovagiaság és alkotmányseretet fényes példait a mulból felidézvén, mint a mely erények által a nemzet legnagyobb megpróbáltatásokat is hőiesen és nemesen állta ki s a hazát szolgaságtól megmentette, s az ifjaknak ezutánra is a honszeretetét a törvény és alkotmány terén tovább haladást, munkásságot, éberséget és mérsékletet ajánl.

Ezután Pap László szamosújvári román lelkes és papnöveldei praefectus több papnöveldeivel hazafias román dallal és ékes román beszéddel üdvözi a főispánt, s a román nemzetiség nyelv- és jog tekintetébeni követelményeit említi, mint kik ősidők óta e hazában laknak, földet bírnak, s a magyarokkal együtt szenvedtek és küzdöttek. Mire fő-

Lapjainkból egyes számok is kaphatók hat új krajozarjával Stein J. könyvkereskedésében.

ispán ur testvéries érzelmét lehelő szavakban meggyőzte szónokot: hogy mihelyt a nemzet alkotmányos uton nyilatkozhatik, az 1848-ban kimondott jogegyenlőség alapján a román nemzetnek törvényes igényét azon nemzet megelégedésére bizonyosan elintézendő, s ajánlja a testvéries összetartást, mely egyedül mentheti meg mindkét nemzetet az abszolutizmus örvényétől. A lovas banderium után körülbelül 70 szekeren több fényes fogatokkal a megye minden ajku értelmisége a némai határszélen várt a főispánra. Ott magyar diszruhában egy nemzeti zászló alatt a nemesség és birtokosság két sora képezve, Torma István 48-beli követünk üdvözlő meleg és ékes szavakban ő méltóságát. Örömdobogó szívvel fogadjuk—szólt—méltóságodat 12 évi hosszúság és fájdalmas megváltás után, most mikor a nemzet törvényes és elidegeníthetetlen jogai mellett férfias kitartás és ernyedetlen, ámbár békés küzdelem árán alkotmányos szabadságot visszaszerzettnek és többé el nem nyomhatóknak hiszi. Méltóságod főispáni hivatalát, melyre 1848-ban a független és felelős magyar miniszteriumtól neveztetett volt ki, s melyről idegen invasio következtében jogtalanul és törvénytelenül leszorítottát, nem kezdi, de tovább folytatja, s méltóságod személyében egyszersmind az 1848-ki szentesített törvények biztosítékát bírjuk. Eljen a haza! Eljen az unio! Eljen törvényes főispánunk Véér Farkas! Ezt szünni nem akaró és eget verő harsány éljen és szetrejászké kísérté. O méltga a fényes és tömeges megyei intelligenciának ezen lelkes és hazafias fogadtatásától egész meglepetve és elérzékenyülve látszott. Különböző érezhangja reszketéggé olvadt, szemei, a haza szolgálatában annyit virasztott szemek könnyektől voltak fátolyozva, s elmondá meglepetését igazoló kifejezései után: miként a lefolyt keserves 12 év eléggé bizonyította, hogy az erőszak és szuronyok sem voltak képesek oly rendszert a nemzet életében meggyökerezetni, mely ezredéves törvényeivel, szokásaival és alkotmányos érzelmével ellentétben áll. Hogy a törvény melletti hű és ernyedetlen küzdelem megtermé gyümölcsét, s a hazánkra erőszakolt rendszer romba dült. Azonban nem kell áltatnunk magunkat, mert még nagy és bizonyos nehéz megpróbáltatásoknak leszünk kitéve, de ha a törvénytől s főleg és mindezek felett az 1848-beli szentesített törvényektől egy hajszálnyira sem térünk el, s a törvényes tétől, mely egyetlen biztos alapunk, magunkat szervenvelyes kitérés által ferevezetnünk nem engedjük, bizonyosan elérjük a célt, hazánk óhajtott és megérdemelt szabadságát és függetlenségét. Ezen tartalom beszédét, melyet csak hiányos vázlatokban adhatok; háromszoros éljen követte és a lovas banderiumot, mely a főispán szekere körül testőrséget képezett, a tisztelő birtokosság szekerai kísérték bé a városba, hol a városi polgárság nevében Dézsi Károly s majd a megyeháza előtt Nagy Farkas hazánkiai üdvözlő, de ezeknek beszédeit nem leheték szerencsés hallani, ug a főispán feleletit sem, mint mondják jelek és tartalomdúsak voltak. Innen a főispán szállására vonult, hol a megye volt tisztviselőitől korelnök Móza József vezetése alatt, majd a magyar és román papoktól, továbbá a zsidóktól és végre honvéd őrnagy és egész az utolsó amnestiáig a haza oltalmáért várfogságot szenvedett derék hazánkfi Bauer Lajos vezérleése alatt a megyei még életben lévő honvédtisztektől üdvözlötett. Bauer Lajos a honvédekhez felszólítását üdvözlő beszédét itt veszik olvasóink.

Kedves honvéd bajtársak! Fölszólításom következtében történt üszvejteltünk tanúsítja: hogy hazafi kötelességérzetünk azonos. — 12 sanyaru év lefolyta után a közös Magyarhaza Erdélyében, talán mi vagyunk első, kik keresztilhatva hivattatásunk szentségét, a szerény de dicső honvéd név alatt üszveseregeltünk, fölajánlani szolgálatunkat alkotmányos főispánunk által imádott hazánknak. — Azonban—habár bátran ki is nyilatkoztathatjuk minden szükségessé alkalomkor, de kihívás nélkül: hogy közös Magyarhazánkat készek vagyunk bármint megátadás ellen vérünkkel megvédeni, ezen szilárd kötelességünk mellett még is imádkozunk a mindenk Urához: hogy tekintve hazánk jelen, ha nem is rongált, de bizonyára bonyolított viszonyait, ezen végeszküztől szeretett hazánkat mentse föl, bennünket pedig ugy vezéreljen, hogy hazafi kötelességeinket mint békés polgárok is egyetértés, eszélyesség és kitartással teljesíthessük, szilárdan támogatva minden alkotmányos törvényességet, de éppen ugy kerülve minden pártoskodást, főképen pedig az önző magán érdekek kizsákmányolását.

Indítványoznám az alkalommal egy honvéd-segélyező egyet megalakulását is, de e megye polgártársaink kisajtoltatása ösméretes lévén, az arravaló ösztönöztetést még béváránónak tartom.

Most, kedves honvéd bajtársak, fogadják szíves köszönetemet, hogy alkalmat nyújtának üdvözlőhetősükre, legyen ezután is kiirhatlanul lelünkbe gyökerezve azon örök képtáplált fohászuink, hogy Eljen közös Magyarhazánk, esonkitatlan 800 éves alkotmányával!!!

Méltóságos főispán ur! Bár későre is, de örömtől földobogó szívvel fogadtuk méltóságod visszahelyeztetését azon székbe, melytől 12 sanyaru évek előtt megfosztatott. — Fogadjuk méltóságod ez örömtől kifejezései a megyebeli honvéd testület jelen tisztelgését, mely általam ez úttal egyszersmind fölajánlja imádott hazánknak tántoríthatatlan hű szolgálatát. — Nem óhajtuk szolgálatunkat csupán a vér mezején megtenni, sőt legbensőbb fohászuink az: hogy a Mindezenható, sokat szenvedett hazánkat ezen csapástól megkímélve, a béke minden áldásaival kárpótolja kinos szenvedéseit; bennünket pedig vezéreljen ugy, hogy önzéstelen hazafi kötelességünket mint békés polgárok is teljesíthessük egyetértésben eszélyesség és kitartással, és ennél fogva méltóztassék méltóságod alkotmányos törvényeink szilárd fontartásáért, akár egyenként, akár testületileg rendelkezni, nekünk minden fohászaink özpontosulván abban, hogy: Eljen közös Magyarhazánk!!!

Eljen hazánk csonkítatlan alkotmánya és annak minden törvényes kifolyása!!!

Eljen alkotmányos főispánunk méltóságos Véér Farkas ur!!!

Főispán ő méltósága a mintegy 60-ra menő honvéd tisztelőkhez mintegy következőleg szólt: Örömmel látom uraim önöket magam előtt. Az önök jelenléte komoly, dicső

és fájdalmas emlékeket támaszt lelkemben. A magyar nemzet leginkább azért bírja a világ becsülését, hogy ő hazáját és szabadságáért, mindig készen áldozta fel életét. A legutolsó időkben is dicsőn küzdött a magyar, alkotmányos jogai mellett, s habár idegen hatalom beavatkozása következtében s egyéb itt nem magyarázható okokból, kardja ketté törtetett is—de bizonyosan becsülete seplőlen maradt. S' ezt önök hősiesség föláldozásának köszönheti a nemzet. Most mikor a békés átalakulás küszöbén állunk és törvényünk szentségében, s a mivel Europa támogatásában bízva, alkotmányunkat egész terjedelmében, békés úton vissza szerezhetni vélem, nem érzek szentebb kötelességet mint önöket felhívni arra, hogy a hazát a zöldsaszt és a békés munkásság terén szolgálják. E beszédet megjelenjéze a honvéd csapat a tereméből kivonult.

Ezalatt este lett, a piaczon a mozsárgyunk megdördült. Pongrácz idehozott zenekara megzendült. Az ablakok meglepő transzparentekkel kivilágítottak. A városház különösen fénytengerben szőtt. Eljen Véér Farkas Belső Szolnok törvényes főispánja, e transzparenten látszott Magyarország és Erdély egyesült czimere alatt. Ezt nagyszerű fáklyás zene követte, 100 fáklyával. A megye és város férfiből és hölgyeiből dalára alakult, s a fáklyák özőében, mi Pongrácz zenekara vezetése alatt hátul vonult a főispán ur szállásához, megzendült a himnusz, az ének elnémulásával Fűzi Károly jeles orvosunk és lelkes hazánkia üdvözlő a városi polgárság nevében a főispánt, s hogy saját szakából való hasonlatossággal éljen, a hazát egy beteg emberhez hasonlította, melyet a falánk és hamis örökösök megvéreztek és utolsó óráiban lihegettnék hirdették, de a mely gyermekeinek ápoló karjai között lassan feléledt, s most gyermekien erőben néz szembe ellenségeivel. Ezen hű fiak közül egyik legmondosabb ápolója volt mindig a főispán ő mlga, ki törvényes székét most már öüérzettel foglalhatja vissza. — A főispán ő méltósága a megbukott rendszert feleletében egy üvegázi növényhez hasonlította, mely a szabad földben nem verhet gyökeret, s a szabad napfény és levegő érintésére, azonnal hervadni kezd és végkép kiszárad. Ezredéves törvényeinket és alkotmányunkat pedig semmi vész, semmi vihar kidönteni nem tudta. Mint a pálma fa gyökereit a szélvészektől közötte mélyebbre nyomta, s megizmosult, kidöntöhetetlenül. Ez alkotmány melletti hűségre és önmérsékletre híván fel az össze sereglett és beláthatatlan népet, éljenések között és a szózat elzengése után szobáiba vonult. Ekkor Róth Pál lelkes hazánkia felhívá a közönséget: hogy a fáklyákkal induljanak szeretett főispánunk életben lévő edes anyjához üdvözgy Véér Györgyné gróf Kun Róziája ó nagyságához. Az egész nép közlekedéssel indult le a reformatus templom közeléből, hol a főispán szállott, a megyeházán alól a grófné laka elébe, s ott a himnusz elzengése után, Róth Pál a gyengélkedő de még most is ép elméjű lelkes grófnőt szobájában a tisztelő közönség nevében idvezelte, hogy ily derék fiut szült és nevelt a hazának. A grófnő elérzékenyülve fogadta a nép tisztelgését, s azt izente ki a népek: adja Isten hogy fia a megye bizodalmanak megfelelhessen, s legyen creje eddig futott pályáját, a haza megelégedesére tovább folytathatni. Ezt a szózat elzengése, s a főispánál a megye notabilitásai meghívásával, elfogadó lakoma, a kisedővődnál a megye besereglett birtokosai és az ifjúság részéről banquette, miről s a holnap este 5 órakor a megyeházánál történendő értekezleti gyűlésről holnap.

Belsőszolnokmegyi értekezlet, április 11 és 12-kén főispán Véér Farkas elnöklése alatt, ki megnyitván a megye teremében a gyűlést, a számosan összesereglett megyei birtokosság és értelmiség elébe terjesztette a megyei választmány mikénti szervezését. Torma István a XVI. t-czik d pontját úgy értelmezvén, hogy a megye mindazon hatóságot, melylyel ő birt, átrúbatá az allandó bizottmányra, következőleg a bizottmány életben lévő tagjai összegyűlnek s önmagukat új tagok felvétele után a szükséghez képest kiegészítik. E nézetet Torma Károly, Dézsi, Beteg és főleg a főispán ő nmlga pártolta. Nagy Farkas, Róth Pál, Medgyes Lajos, Biró József és mások a bizottmány kiegészítését ellenben a XVI-dik t.-cz. a és b pontja értelmében meggyűlés által tartják jogszerűt és igazságos dolognak kiegészítettni; egyfelől, mert arról, hogy a bizottmány tetemes leapadása után is magát kiegészítse, a törvény nem rendelkezik, másfelől a bizottmány a megyét képviselvén, az általa kinevezendő tagok a népet nem képviselnek, csakis bizalmi férfiak gyanánt tekintendők, kikkel torkig laktunk és a nép 12 év után egy egészben új nemzedék és új szellem előállásával, meglehet a meglévők által sem kívánja magát képviseltetni, vagyonát, s életét nem bizza reájok; végre: főleg a román nép, kinek tegnap Torma István két román vallaira emeltve testvéri jóbót ajánlott, most, mikor öszintén közelit felénk és alkotmányos érzelmei felől biztosít, kijátszodva érzendi magát és szavainak öszintességét kétségbe hozandja. A reactio pedig ezen minden tekintetben a népképviselőt elvével és a 48-diki törvények szellemével ellenkező tény, mint valamely elejtett szikrá mohón fogja kapni és a nép lelkébe vetvén harapódzó és kiolthatlan lángra gyújtandja. Ha pedig a bizottmány kiegészítése helybenhagyása szerint közgyűlésen történik, a nép tökéletesen megles nyugtatva s az ügy sem veszélyeztetik. Azon ellenvetés, hogy a nép nem azt várja fölünk, hogy a bizottmányt vele vagy nélküle egészítsük ki; de azt várja, hogy zsarlóitól mentesek fel, kevesebb adót fizessen, magyar dohányt szívjon, ne vámoltsassék; szóval, hogy terhei könnyítenessenek, nagyon osztrákossá fogalom. Rólunk is így vélekdedek Bécsben, mit a Black című ismeretes műből terjedelmesen meglehet olvasni. De halhatatlan Széchenyink így felelt: az ember nem csak hasból és szájából, hanem szívből és szellemből is áll, következőleg az anyagi dolgok mellett szeret szellemiakkal is foglalkozni, mindenkifelett óhajta, hogy róla nélkül ne intézkedjenek. Egy önmagát teremtő bizottmány a néptől egy merőben különszakadt testület és mindig gyanulnak és bizalmatlanságnak lesz kitéve még akkor is, ha legjobban és legigazságosabban járna el, míg ha a közgyűlés helybenhagyásával és befolyása után egészítették ki, a nép-

pel törvényes összeköttetésben áll, az ő akaratjának kifolyása és törvényei tiszteltek lesznek s nem lesz alap nélküli épület. Mindezen állítások és érvek daczára főispán ur a törvény betűjét úgy vélvén teljesíteni, ha a bizottmány magamagát egészíti ki, ma reggel 10 órakor tartott bizottmányban—a tegnapiak ok nélkül nem szolván fel, hanem e jogokat a bizottmánynak folyó hó 18-dikán tartandó gyűlésére halasztván, e tárgy bfejeztetett. Megváltak az alakult gyűlésen mit fogunk tenni. Tán addig országos dolgaink is megoldásra jutnak s az ideiglenesség tömkelegéből kimenekedünk. Végre az értekezleti gyűlés a tiszték erdélyi vagy magyarországi módon való szervezését tárgyalta. Miután az erdélyi utóbbi tisztikar magyarországi lábra nem a magyar miniszterium, de Csányi alatt a honvédelmi bizottmány rendelete következtében állítottott, hogy e tekintetben is a törvényes alaptól el ne térjünk, tisztviselőinket válasszunk a régi nevek és szám alatt. Mert ellenkezőleg a hatalommal feleselésre adnánk okot s végre is mi huznók a rövidébet, mert az erő nem a mi kezünkben van. Ez eszmét főispán ő nmlga igen terjedelmesen s megnyugtatólag kifejtvén az értekezlet többsége, a neven fenn nem akadva, a valóság az unio melletti tántoríthatatlan ragaszkodásban állván, míg az országgyűlés e tárgyban véglegesen intézkedik, az erdélyi szervezetet elfogadta. Ezen tárgyak folytán főleg a főispán ő nmlgának a törvény szelme és az oetroprozás fölött tartott bonczoló és subtilitásokra menő beszédeit, melyekkel az ellenvéleményüket le kívánta fegyverezni, ez uttal közleni nem kívánom, ámbár érdekesek és sokakra nézve tanulságosok lehetnének. 18-kán többet.

M.

Belső-Szolnok. Dézs, április 11. Tegnap végzett levelem folytatam. A főispáni lakomán lelkes felkészüntekek történtek. M. L. köszöntötte a főispán ő mlgtát, mint a ki 1848-ban a független felelős magyar miniszterium által lön megyénk főispánjává nevezve, s így személyében a 48-diki magasztos elveknek s alkotmányos függetlenségnek biztosítékát bírjuk, s honnan az események lesodortak, ugyanoda visszaállva nem kezdi de folytatja hivatalát az akkori szellemben és irány szerént. Óhajta: hogy soha többé az armány és erőszak szent jogainkban ne duhasson, s engedje nemzetünk Istene: hogy az újból kinevezendő független felelős magyar miniszteriumnak törvényes eljárása föl a haza örömeire számolhasson. Timbus István román nemes és költő magyar nyelven. Pap László szamosújvári g. egyetilt lelkes román nyelven a szabadságért, egyenlőségért és testvériségért írtitettek poharat s üdvözlöték a főispánt, mint ezen elvek képviselőjét, s a román nemzet alkotmányos hajlamáról s az uniohoz való ragaszkodásáról tanuskodtak, csak hogy nemzeti jogai igényei méltányoltassanak. Torma István a haza különajku népeit, s különösen a román és magyar testvéri egyetértésért írtitettek poharat. És itt eszme láncozatnál fogva eszembe jut mit tegnap kifeletem. A nép a főispán megszállása után a kaszinó elébe a piaczon öszetömegesült, a székhöz és több magánosok zászlókkal. A nép várt valamit és ekkor Torma István népszerű és hatásos nyelven előadta az innepély okát és ezéjét. Rámetatott az erdőkent sűrűdő háromszinti lobogókra, melyeket a nemzet századokkal ezelt midőn szabadon választotta királyait, s Európának törvényeket dictált, hordozott s melyek a hír és dicsőség szelétől lengetve magasztos és szeplőlőn fényben állottak. Most ismét az öszizabadságnak az ösifüggetlenségnek hirdetői ezen lobogók. De uraim jól jegyezzük meg: hogy a szabadság nem azonos a féktelenséggel és rakonzatlansággal. A törvényekhez, az 1848-ban szentesített törvényekhez való szilárd ragaszkodás, minden szenvedély kitérés nélkül, ezáltal jogainkat s szabadságunkat legbiztosabban visszanyerhetjük. És itt ezennel testvéri jóbót nyújtok különösen a román nemzetnek és óhajtom, hogy egymással egyetértve haladjunk az alkotmányosság pályáján. Ekkor két román által felemeltetve éljen és szetrejászké kiáltások vegyültek össze s reszketették a léget. Moga József hajdani tribun, ekkor román nyelven szólt és felfejt: hogy a mult idők gyászos eseményeit az értetlenség okozta. Most minden értelmes román átlátja, hogy a 48-beli szentesített törvényekben és az unioan szabadságot s jogegyenlőséget talál és ezért ezt pártolja s ehhez ragaszkodik s válllvetve kíván a dicső és lovagias magyar nemzet oldala mellett minden armány és erőszak ellen küzdeni a közös haza boldogságáért és teljes függetlenségéért. „Eljen a magyar és román testvériség“!

E hiány kipótlása után visszatérek a főispáni lakomára. Követek jelennek meg a lakoma közben s felkér a főispán ő méltóságát, az o v o d á b a összegyűlt megyei birtokosság óhajta körében látni, s felkér a ottani megjelenésre. Azonnal ha itt vége lesz, elfogok menni, addig is jelentsék önök üdvözetemet a megyei birtokossághoz. A főispán a nála megjelent hazafiaktól kísértetve megjelent az o v o d á b a, hol harsány és szünni nem akaró éljenekkel fogadtattott. Gajzágó Salamon megyénk aranyaszájú szent Jánossa fogadta és köszöntötte fényes és förtő éljenekkel több helyt félbeszakasztott s csaknem egy óra hosszat tartó beszéddel, melyben az 1848-diki szentesített törvények melletti tántoríthatatlan ragaszkodásokat tolmácsolá a jelenlevő birtokosságnak. Ragadja fel méltóságod ezt a zászlót, s mindnyáján követjük életre halálra. Felhozza a vértanukat, kik a csatákban, a kinpadon és a börtönökben elveszték a magasztos elvekért, s azt mondja: ezeknek árnyékai felettünk lebegnek s kötelességeink teljesítése végett jelünkbe szólnak. És Europa becsülésére is csak akkor számíthatunk, ha látni fogja, hogy a törvény mellől egy hajszálal sem tágtunk. A főispán örömet fejezte ki a fényes szónoklat hallásán s a megye szellemi erejének ebbéli növekedésén s biztosította a jelen volt birtokosságot, hogy maga is a haza üdvét a törvény és alkotmányhoz való szilárd ragaszkodásban véli és találja. Zászlóvivő egyebiránt nem akar lenni, de a megye józan többségének véleményét érvényre segíti. Ezután több felkészüntekek történtek, az élő honvédekért s főleg Bauer honvédőrnagyért, a menekültékért. Moga J. hajdani tribun, Garibaldit, vagy a mint a román mondja: Kárebátyért, Berzenzei Miklós az olaszok szabadságaért küzdött magyar hőskért ivutt, s a ro-

mán testvéreket mint az olasz nemzettel rokonokat felhívja, hogy e jelenet mint véraldozat pecsételje meg a testvériséget s a magyar nemzetlő idegen bűjtőgatók csábítására el ne pártoljon. Több pohárköszöntések után a magyar és román testvériséget, miket Pongrácz zenekara fűszerezett, a lakoma éjjel után 4 órakor eloszlott. Ma 5 órakor érkezett. Erről holnap.

M.

Kolozsvár, apr. 14-kén. (Könyvismertetés). Az ev. ref. főtanoda nyomdájából, helybeli könyvkereskedő Stein J. bizományában ismét egy röpirat jelent meg német nyelven: Címe: „Die Reduction der Armee und die Währpflicht.“ Von einem k. k. Officier.

Midőn e röpiratot kezembe vettem, abban ismét csak egy oly kísérletre gondolék bukkanni, minőt újabb időben a hadseregnek is számtalanul láttunk alkalmazni, a nélkül, hogy egyéval is elérhető volt a egészséges reform célja.

Tudjuk, mily szépen sikerült a Bach iskola adminisztratorainak osztrák hadseregből is bizonyos rendőri hatalmat teremteni, a mely nyilván oda célzott, hogy a népek történelmi hagyományai megsemmisíthetők, s amaz elv érvényesíthetők, a melylyel oly szánandó fiacokat csináltak.

A népek nyugtalanító politikai hangulata miatt, a melyet maguk a minden áron germanizálni és centralizálni akaró statusbölcsék bona fide mesterségesen idéztek elő, folytonosan egy nagy állandó hadsereget kellett tartani és azt egy elhelyezni a birodalomban, hogy az rengeteg miliókba került, a nélkül, hogy az állam ennek más hasznát láta volna, mint azt, hogy e rendszer magától ösztönzött, mivel annak további fentartására hiányoztak az eszközök, s így a bukás, a rozsz, itt is valami jobbítás szükségessége elvét bizonyította be.

De átolvasva e röpiratot, melyről egy bécsi szabad- elvt lap már kedvezőleg nyilatkozott, úgy látszik, a szerző oly tervet nyújt, melyben tekintettel van a jelenkor állam- gazdasági igényeire, s történelmi intézményeket keres fel, a melyek már megvoltak, a melyeket lehetett volna tovább fejteni, ha azoknak szellemét tanulmányozták s a jelenben felhasználták volna, a helyett mindent megvetettek, a mi a „történelmi térről“ vette eredetét.

Jól jegyzi meg a szerző, hogy a continens az államoknak nagy seregke van szükségük rövid időre, s így a toborzás nem igen alkalmas ut hadsereg teremtésére. Nem marad tehát egyéb hátra, mint oly rendszert találni fel, a mely lehetővé tegye, hogy minél kevesebb költséggel a szükség pillanatában nagy hadsereg állítható elő, nem oly hadsereg, a mely arra használatiuk fel, hogy az egyik nemzetiségi ezred által a másik elnyomassék, hanem a mely védjé mindazon javakat, a mik a népek kedvesek. Ezek közé tartoznak egy alkotmányos államban egyfelől a korona és annak törvényes jogai, másfelől a nép jogai.

Ha a törvény kölcsönösen tiszteletben tartatnék, akkor a hadsereg állása igen egyszerű, s tökéletesen fölösleges azon mesterséges dislocatiók, a melyeknek költségét az országgyűlés különben se főgná semmi körülmények között megszavazni, a melyeket nem egyébert találtak fel, hanem, hogy a hadsereget a nép ellenbe állítsák, s hogy megakadályozzák azon szent kötelekék fűződését, a melyek a harczít a polgárral szorosabb viszonyba hozhatnák. Midőn egy államban minden állapot alapja a törvény, nincs szükség semmi ilyen költségese csapathurcolásokra, s ép az által lehet a gazdálkodás célját elérni, ha a polgárisult társadalom viszonyai minél természetesebbek és egészségesebbekké tétetnek.

Ha jól fogtam fel, a szerző az általános védelmi kötelesség rendszerével azt ajánlja, hogy a jelenben nélkülözhetlen állandó hadsereg hosszakk összekötésbe a generalis és particularis insurrectioval. Az ő tartalékhadra tulajdonképp tán nem is volna egyéb, mint a reform igényeinek megfelelő part. insurrectio. A hadnép (Miliz) pedig: generalis insurrectio, a melynek parancsnoka valami olyan méltóságot viselne, a minő p. o. a mi erdélyi védelmi rendszerünk értelmében a „Generalis militiae Transylvaniae“ volt.

A szerző tagadhatlanul, sok tekintetben történelmi hagyományaink körül tapogatózik, s ezt, úgy hiszem, a maga érdeme szerint méltányolhatjuk. A nemesség azon kötelességét, a mely szerint kiváltságaiért a hazát vérenek vagyonának feláldozásával védni tartozott, körülbelül a nép minden (most már általában szabad, s egyiránti jogokat élvező) osztályaira kívánna kiterjeszteni, mert világosan mondja, hogy — ha rendszere elfogadtatnék — minden honpolgár feyvert fogni köteles, nem feledvén el a kivételeket, a melyeket az életviszonyok parancsnoknak.

Valamint a magyar sz. korona területén a nemesség választási jogát a nép minden osztályaira kiterjesztették, s így alkotmányunknak sziklaerős alapot adunk, ugy e röpiratban indítványozott védrendszer elvében a polgári egyenlőség, s közös teherviselés eszméjét látjuk felállítva.

Magyarországon nem képzeltünk törvényt, a melyet nem fogadtok el az országgyűlés és a korona. De ha a viszonyok úgy alakulnának, hogy e sok tekintetben szabad- elvt védrendszer valaha figyelemre méltatának, s annak elmélete gyakorlatilag alkalmazva a viszonyokhoz, a melyeket előrelátni nem lehet, tán a törvény érvényére emelhetnék, minden esetre a törvény egyike lenne azoknak, a melyek a kor és államigényeknek, a korona és nép érdekeinek megfelelnek, s a merev egység kivétel nélkül eszmé helyett, az egyesülést testetít meg.

A szerző azt mondja a 20 dik cikkelyben, hogy „egy állampolgár se léphet hivatalba vagy lehet választó, mig eleget nem tett honvédelmi kötelességének vagy a 18—19 cz. értelmében fel nem oldoztatott.“ De a 8-ik cz. az értelmiségnek oly concessiót nyújt, a mely az egyenlőség elvét nem sérti, hanem ép az értelmiséget oda helyezi, a hol legtöbb haszonnal alkalmazható, s a 20 cz. nem egyéb, mint azon elv érvényesítése, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő, s a ki testileg alkalmas, szükség esetében minden kötelességet teljesíteni tartozik, ha polgári jogait gyakorolni akarja.

Részletekbe nem bocsátkozunk. E helyett egyszerűen utaljuk a tán érdekelt olvasót magának a röpiratnak komoly

és higgadt megolvására, s különösen figyelmeztetjük a 43—46 és 47. lapokon kimondott elvekre.

Meglehet, hogy sok gondolkodó ember előtt ép Magyarország e röpiratban elmondott eszmék, s a vég- czél nem lesz éppen népszerű. De nem hiszem, hogy a Lajthán tul bátorság és akarat nyilvánuljon, gyakorlatilag alkalmazni egy egyszerű „k. k. Officier“ kétségtelenül nagy gondolatát; mert az eddig centralizált Ausztriában tett tapasztalatok után nem hibetom, hogy a régi odvas rendszertől eltérjenek, s egy katonatisz tanácsára hallgasanak, a ki elég szerény magát meg nem nevezni, holott nevét bátran a czimlapra írhatta volna.

A szerző ugyanis a katonai-bureaucraticus-administratív centralisatio helyett a maga egyszerű nagyságában azon eszmét nyújtja, a mely egyedül vezethet az erkölcsi egyesülésre, erkölcsi és anyagi erő egyesítésére, a törvény által kijelölt szabadság, a korona- és népjog biztos megvédése.

Kétség kívül nem oszthatjuk mindenben a szerző nézeteit, de nem árt megismerkednünk elméletével, a melynek mi magunk is sok hasznát vehetnők. Az alapeszme mindenesetre nagyszerű és én nem is akartam egyebet, mint azt ismertetni, a mennyiben az ily szük téren ismertethető.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az ideiglenes erdélyi kormányzatskénél fogalmazók lettek: Székely Dániel, Ince Mihály, Pákei Lajos, Olasz Károly, Lugosi József, Kedves Lajos, Seibert Gusztáv, Cronberg József, Porutz Sámuel, Pápiu János. Alikatató: Motd Endre; segéd: Vajda Mihály. Kiadó: 1-ső segéd Stock Frigyes; 2-dik segéd Csányi Ferencz. Levéltári igazgató helyettese: Mike Sándor. Lajstromzók: Wenner Samu, Boér Lajos, Bálint József, Jakab Elek. Fordító: Muresán András. Postamester: Macskási Péter. Szegények ügyvédje: Kozma László.

— Elkövetkezik némsókára az idő, mikor a gabnaár arányához képest oly szándandóan apróra süttöt a mégis drágán fizetett kiflik és zsemlek is kinőnek az eddigi rendszer alól. Ugyanis városunk derék polgára Popini Nándor a belmonostor-uteza végén nagyszerű süttőt állít, mely idei Szt-György napján kezdődőleg nagyvárosi mintára, e végre szerelt saját szekerein hordja szét a kenyeret, kiflit sat. a városban. Azon erély, tapintat és áldozatkészség, melylyel vállalkozó szellemű polgártársunk uezaitkat három szíben díszlő fényes világu photogen-lámpákkal ékesíté, biztos reményt nyújtának, hogy a süttője által előlőzendő verseny jótékony eredményül lesz közönségünk nézve.

— Medgyesen folyó hó 9-dikén tűz támadván, 5 lakház minden gazdasági épületeivel s e kívül még 2 lakház melléképületei hamvadtak el. Biztosítva csak két ház volt a trieszt társaságnál. Nagy-Sajórd szintén értesítünk, hogy ott közelebből 8 gazda égett el minden épületeivel.

— Vahot Sándor, a szelid kedélyű kedvelt költő, ki az 1849-ben elhunott ügy feletti bánatában nobis főfogásá- ban megőrült vala, ápril 9-kén este megszűnt szenvedni.

— A magyar tartományok földadja 1851-ben 13 és fél millió, 1859-ben pedig már 20 és fél millió volt; a házad 1851-ben 1,612,709 ft; 1861-re pedig már 3,038,074 ftra volt kivette. A magyar tartományokban 1858-ban 120,000 katonas a többi hatóságok 4,972,207 ft egyenes adót nem bírtak behajtani. Adóért végrehajtott alkalmaztak 2,879,905 ft ellen, megzolgáltak 1,023,831 felet sat. Ilyen szép világot éltünk! (P. U.)

— A felsőház tagjai közül mintegy 60 kért engedélyt, hogy az országgyűlésről elmaradjon.

— Ö felsége lábmosási szertartása zöldesütrőtkön 17,000 ftba került.

— Vukovics Sebő hazánkba Londonból a „P. H.“-höz intézett levelében megczafolja azon hirt, mintha hazánk iránt Türr, ott léte alatt meetingekben keltett volna föl új lelkesedést, minthogy Anglia irántunk rokonszenvét most is azon kéz tartja életben, mely azt e tíz év alatt szitogató. Tagadja, hogy a tudva lévő pénzjegyek bármi része Magyarbanba küldetett vagy realisáltatott volna, egyetlen egy sem hagyta el a gyárt, kivéve azt, mely tilos uton sajátított el a per megkezdhetése. Valamint az sem áll, hogy Angliában a magyarok részéről felszólítások történtek egy angol magyar legio alakítására s hogy ennek száma már 3000-re megyen.

— A zágrábi helyhatóság küldöttséget határozott Bécsbe indítani, mely az ott állomásozó „István főherczeg“ ezred elváróitását kérje, minthogy több katonája a nemzeti czimert megsértette, s e részbeni támogatásra a fumei gyil- lóst is felhívja.

— A bécsi szabadelvű polgárság egy 200 tagból állandó küldöttséget szándékszik Pestre indítani, a magyarok iránti rokonszenvét kifejezésére.

— A cs. kir. rendőrigazgatóság az országgyűlés ideje alatt Buda-pestben megengedi a kard viselését (1).

— A magyar korona-örség felállítására vonatkozó rend- delet — hir szerint — már kiadották. Az örség 2 tiszthől s 50 emberből fogna állani, s a magyar ezredek kiszolgált katonáiból fogna összeállítani. Rubázatjuk egészen olyan lenne, mint a magyar ezredek egyenruhája, kivéve a medvebőr füveget, mit a csákó helyett kapnának. E fél-német fél-magyar öltözet helyett — mint a P. N. megjegyzi — magyar koronát teljes magyar ruházatu örk is megilletnék.

— Lembergben a rendőrség minden névvel nevezhető tüntetést tiltott. Nem szabad gyászöltönyt viselni — a lengyel sas, tricolor, óralánc, kokárdák, szalagok, bunkós botok, fejszék s kardok hordása szintén betiltott.

— Nestroyt, Bécs kedvenc színészét, hűsre tették, a mért a szózatból ezt a szójátékot csinálta: „Wir hob'n jo a so satt.“

— Az országgyűlésre a megyék s városok egyre küldik a tehetséges ifjakat, hogy ott magukat kiképezzék. Így Szeged előbb 4, most újabb 2-öt küldött fel 50 ft havidíjjal. Ajánljuk figyelembe.

— Székely-Udvarhelyen, márcz. 28-kán sze-
*) Ubicini Szemerének 1868 január havában.

derült jobb létre özvegy Csiszér Istvánné szül. Donáth Trézsia szép reményű egyetlen fiának Albertnek mely gyászára, s minden ismerőinek köz fájdalommal. Az üdvözlő 132 o. e. forintot hagyományozott a helybeli ref. leány-növeldeknél.

— Marosbogatón postamester Hancz Pál ur a szül- kölködő volt honvédek fűsegélyezésére 69 frtot gyűjtött, mely összeget be is küldött Benő volt alezredes urhoz, a ki az ily összegek kiosztásának fáradságát már havak óta szives volt magára vállalni.

— Déváról egy szép bazafias adakozásról értesítenek, ugyanis ottani uradalmi igazgató Balogh Sándor ur, ki nem régen a szászvárosi iskolának 250 forintot adományozott, most a dévai iskolának is, elhalt fia Ákos emlékére 300 forintra menő alapítványt szentelt, melynek kamatjából szegény tanulók könyv és írószerezlet látassanak el. Ugyan ezen hazafi a m.-vásárhelyi ref. főiskolának 900 frtot mind v. cz. hagyományozott, melynek kamatja évenként egy sze- gény székely gyermeknek adassék ki. Ugyancsak a dévai iskola részére Turi József ur 250 v. forintot adott Széche- nyi emlékére, melynek kamatjából a jobban tanulók közt jutalom osztassék ki. Ez utóbbiak adakozása annál neme- sebb, mert ő maga a katolikus hitfelekezethez tartozik, a dévai iskola pedig a reformáltaké.

POLITIKAI HIREK.

— A „Nord“ — francia-oroszlap — ápr. 9-ki száma a ke- leti kérdést tárgyzva igen szép terjedelmű cikkében el- mondja, hogy a keleti ügyek pillanatról pillanatra fonto- sabbá válnak. A keleti válság órisási léptekkel közeleg s ki- törésének remltő felforgatási eseményeihez képest az olasz- országiak csak „kakasviadal“. Nemcsak a török birodalom épsége fog itt kocztán, hanem Ausztria maga is veszély- ben van. Azonban minél közelebb a vihar, annál inkább le- het tartani a 48-diki félreértések megújulásától. Nem viz- gáljuk amazok okait — ugymond — de kitörülhetlen mélyen szeretnők bevérsni a magyar, szláv és román népek szívébe e szót: egység! Egy zászló alá kell egyesülnők elfe- ledve a multat, emlékezzenek meg, hogy egyesült erő alapja a hatalomnak. Avagy nem együtt szenvedték-e a szolgaság jármát! Együtt adattak el, tettezt szót alkot- mányuk és törültettek el jogaik! legszentebb jogos követé- lésök visszautasítva kigunyoltattak. Van egy nép — ugymond — e nemzetek közepette, melyet dicő történelme, élénkebb jelleme, a függetlenség iránt erősebb és állandóbb szeretete mintegy felsőségre utal; a magyarokról szólnak. Sokkal élénkebb emléken áll a 48-diki korszak, mintsem felkel- lene melegtűntünk Ausztria elleni hőies életalál küzdelmét, melyet a fájdalom babérja koszoruzott; sokkal tisztábban állnak okai, mintsem az illetők megbánva tettüket ne siet- nének békülő kezet nyújtani a magyaroknak; azonban nekik sem szabad felednők, mit egy böles publicista *) mondott nekik, ki a keleti népek ügye védelmét tűzte ki maga elébe: „A magyarok dicősege nem jogosítja fel őket más nemze- tek felett túlnyomó felsőségre, melyek együtt szenvednek a nyomtatás alatt velők, s melyeknek sorsa kevésbé fényes. A különbözö népfajoknak lehet különbözle természetű ügyessé- gek és adományok, de jogaik egyenlők.“ Mutassa meg Ma- gyarország Európának, megadván a Duna balpartján lakó népfajoknak azon jogokat, melyeket magának követel, hogy más nép függetlenségét is becsüli. Nagy nemzet az, mely- nek ily tanácsokat merünk adni, s még nagyobb lesz, ha követi azokat, már saját felsőségekben találván erőt arra, hogy sajátjának vélt jogaiból egy részt feláldoz, igazságot téve ez által a magánál gyengébbeknek.

Olaszország népei 1848-ban felkeltek közös elnyomó- juk ellen, azonban magán érdekeiket nem tudván a köznek alája rendelni, leküzdettek. Tíz évi szenvedés megtanítá ja- vokra, s most Európa bálmulása követi eszélyes és mérsék- lett páratlan forradalmukat. E szép példa nem maradhat ha- tás nélkül kelet népeire. Magyar, szász és román lakói az osztrák és török birodalomnak, sőt, más viszonyban, hozzá tehetjük: lengyelek és oroszok lefogják tenni a szabadság köztartára panaszait és magán nehezeteleseit, s egymás- nak kezet nyújtva, mindnyájok számára fennhangon követé- lik vissza elvett jogokat, s megmutatják Európának, hogy félretéve egy tartomány, egy állam érdekeit, s a külön ön- állóság kizáró követeléseit, elismerik, megszenteseitik közös jogokat, s megmutatják, hogy minden nép egy családát al- kotva egy érdek csoportozata, s egy szüksége és érzelme van: a szabadság, melynek egyenlő mértéke illeti mind- nyáját.

Meg kell emlékeznők ez ünnepélyes pillanatban, mi- dön a most uralgó általános tompa forrongás nagy esemé- nyek előjele, hogy a népek egymás elleni gyűlölete legal- kalmassabb eszköze az elnyomásnak, s következésképp, ha sza- badok akarának lenni, egysegen kell kezdenők.

— Kossuth barátjai azt állítják Londonban, mikép az osztrák kormány bízhatólag állal a bankjegyek nyomtatása tárgyában megindított perétől, okoskodásuk alapjául azt ve- tik, hogy az osztrák követ a per elhalasztását kérte ápril. közepéig, remélvén, hogy addig az osztrák császárt ma- gyar királylyá koronázzák, s akkor joga lesz megsemmi- sítani a jegyeket. Minthogy pedig e hóban nehezen fogják megkoronázni, a per bízhatólag félre lesz téve. Más oldalról meg azt mondják, hogy Kossuth a per elvesztése esetén folytatni fogja a nyomtatást, de már oly módon, hogy az angol törvények nem fogják abban gátolhatni.

— A „Köln. Ztg.“ szerint Klapka Londonban, az- tán kétszer Párisban járván, most Turinba érkezett s mind a királlyal, mind Cavournal többször volt kihallgatásán. Ott hire jár, hogy Pulszky Ferencz mint követ, baza akar menni, ha az osztrák kormány elfogadja is. Azonban ugy hiszik az országgyűlés kimondja a számtutetési okmá- nyok érvénytelenségét, mielőtt P. végrehajtaná szándékát. Különböben is megakarja várni Kossuthot, ki póre bevezette után rögtön Turinba megy. Kmety tábornok (Ismail pasa) az „Independance“ londoni levelezője szerint a török szolgá- latból kilépett és most Londonban van.

*) Ubicini Szemerének 1868 január havában.

Ujabb. — A Galaczban lefoglalt fegyver-szállítvány most ki van adva a konstantinápolyi angol követnek, ki piemonti tulajdonosainak visszaszállgáltatta — de nem török területen.

— A Donau Ztg. metkoviczi távirata szerint Hercegovinában számosak a felkelők. Mehemed basa Trebignébe nyomult. Mostarból török csapatok mennek Bilechbe. A basibozukok Korienizában egy falut és egy g. kolostort megtámadtak s a lakókat kiölték. Vukalovich a felkelők élén ismét elhagyta Suttorinát s Zubic felé indult. Török hajók Dilaver bey alatt ostromzárt rendeznek, főleg Spizza és Antivári közt.

— Oroszország megint jó ürügyet talált a portávai kötelekedésre. T. i. minap a mostani orosz consull az utcán a törökök bántalmazták, egy asszony az ablakból le is köpte.

— A konstantinápolyi újság ápril 6-án jelenti: A hercegovinai és montenegrói felkelők szétvervők. Spizzánál kevés ember szállt ki, kisé-

retül egy Montenegróba szánt fegyver-küldemény mellé. Több kereszténybasa kinevezése van kilátásban! Az első hírrel ellenkezőleg Metkovicből ápril 9-ről írják, hogy a worgewichi felkelők, montenegróiakkal együtt megrohanták Bihort, feldúltak 3 falut, megölték sok törököt. Egyes helységek montenegróhoz nyilatkoznak.

— A „M. Herald” mely csak nem régen még néhány havi békét jósolt Európának, Garibaldi elutazását Caprerából forradalmi viharok előjelének tekintti, s ohajtja, interpellálják a kormányt, hogy van-e politikája, vagy ezentúl is a beavatkozás és be nem avatkozás között akar-e ingadozni?

— Bécs, ápril 13. A kereskedelmi minisztérium hatásköre — a „Wien. Ztg. szerint — a kereskedelmi s ipartárgyak, tengeri s bányászati törvényhozás, egyedáruságok, jegy s idom védelem, iparkiallítások, hajózás, garantiák, vasutak, földmívelés, erdészet, bányászat, s a vámszabályozás közvetítésére terjed.

— Páris, apr. 13. A tegnapi „Patrie” 50 garibaldistának Spizzánál történt kiszállítását megerősíti.

— Bécs, ápril 13. A mai reggeli lapokban Ap-ponyi gróf ö exca által Magyarország számára eszközölt terjedelmese engedményekről közzétett hír, u. m. önálló minisztérium és a követek nem küldése a birodalmi tanácsba, egészen alaptalan.

— Schuselka országgyűlési követ képviselői megbízatásáról lemondott. — Császár ö Felsége a csehországi küldöttséget fogadva; hajlandónak nyilatkozott a koronázására vonatkozó kérelem teljesítésére.

Nyílt tér.

Antaloczy N. urnak Hajdu-Dorogra. Urasága neve alatt kiadó hivatalunkhoz előfizetési pénze nem érkezett. Azonban addig is, míg az eltérő helye kitudatik — a lapot a mai naptól kezdve a kiadó hivatal küldeni fogja — a reklamáció értelmé szerint kijelölt ideig.

T. T. Visky Dániel urnak — Nyárázóra. A lapok megszakadás nélkül küldetnek a b. l. nyitási postára. A tévedés oka ottan keresendő.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

BÉCSI DÖRZE április 12-én este.

Állam-adósság.			Részvények.			Váltók (devisek)		
	penzben	aruban		penzben	aruban		penzben	aruban
5%-os nemzeti kölcsön	100 frt.	75.30	Nemzeti bank ex div.	706.—	708.—	Három hónapra.		
5%-os metalliques	100 frt.	63.40	Hitelintézet 200 frt.	157.60	157.80	Amsterdam 100 holl. ft (86 ft 52 kr a. é.) 3%	127.50	127.75
Földterhermentesítések.			Alsó-ausztriai esc. bank 500 frt.	562.—	564.—	Augsburg 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 1/2 %	128.—	128.25
5%-os magyarországi	100 frt.	63.25	Duna-gőzhajózási társulat 500 ft pp.	415.—	417.—	Berlin 100 tallér (150 ft ausztr. értékh.) 4 %	—	—
5%-os bánsági, horvát és szláv	100 frt.	62.50	Trieszti Lloyd 2-ik kibocsátása 500 ft pp.	143.—	145.—	M. Frankfurt 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 %	128.25	128.50
5%-os erdélyi	100 frt.	60.25	Budapesti lánchíd 500 ft pp.	3-9—	391.—	Hamburg 100 márk-bankó ft (75 ft 85 kr) 2 1/2 %	113.—	113.—
Sorsjegyek.			Éjszaki vasut	1898.40	1898.50	London 10 font sterling. (100 ft 23 1/4 kr) 4 1/2 %	150.75	150.75
Trieszti db.	100 ft pp.	125.50	Ausztr. államvaspálya	281.50	282.50	Páris 100 frank (40 ft 50 kr ausztr. ért.) 3 1/2 %	59.60	59.70
Dunagőzhajóz. társ. darabja	100 ft pp.	99.—	Nyugati vasut	185.—	185.50	Pénznekem.		
Budai városközség db	40 ft a. é.	35.50	Pardubitz vasut	105.—	105.50	Korona	20.70	—
Eszterházy	40 ft pp.	93.—	Tiszai vasut	147.—	147.—	Császári arany	7.13	—
Salm	40 ft pp.	37.25	Déli vaspálya 60% (ex div.)	188.—	189.—	Reczés arany	7.12	—
Pálffy	40 ft pp.	36.—	Károly Lajos vaspálya (ex div.)	155.—	155.50	Napoleonsd'or	12.03	—
Clary	40 ft pp.	35.50	Graz-Köflachi	108.—	110.—	Orosz imperiale	12.31	—
St. Genois	40 ft pp.	36.75	N.-Szombati 1-ső kibocsátás	20.—	22.—	Ezüst	50.25	—
Windischgrätz	20 ft pp.	23.—	N.-Szombati 2-ik kibocsátás	60.—	64.—	A nemzeti kölcsön papír szelvényei	44.75	—

H I R D E T É S E K.

NEM HIVATALOS.

(122)

H i r d e t m é n y.

(1-6)

Alólt tisztelettel jelenti a nagyérdemű közönségnek, hogy a tavaszi évszakra nézve raktárában nagy választékban a legfinomabb kelmékből s többféle formákban készült **női menték** találtak, a legjutányosabb árakban; hogy pedig a mostani szűk pénz viszonyok között is segítve legyen, tehát úgy készítette, hogy a téli évszakra meg lehessen premeztetni, s bérletelni, s ez által el lesz érve, azon nagyszerű cél, hogy egyszerre nem kelletik oly nagy összeget kiadni, mint a mennyit egy téli mente igényel.

Egy uttal azt is kívánja tudatni, hogy nyaralás végett az idén is elvállal mindennemű szöcs készítményeket.

Kolozsvárt, április 8-án, 1861.

Proháczy János,
szöcsmester.

Raktára van a nagy-piaczon.

(119)

Országos vásár hirdetés.

(2-3)

Az erdélyi m. Helytartóság, idei mártus 26-diki 1580 / 97 szám alatt kelt intézkedéssel, mely bár Bornemisza János ur folyamodványára, Szent-László helységében, Tordamegyében, évenként kétszer, u. m. április 27-én és október 28-án országos vásár tartatására engedélyt adni méltóztatván, ezennel magán hirdetés útján közhírré tétetik körülményes n érintve: április 25-26-án mindenféle ökr-, ló- s különösen juh-vásár, és 27-én a napja; október 26-27-kén baromvásár, és 28-kán a napja fog megtartatni.

(68)

A kir. főorvosi választmány véleményes ajánlatára helybenhagyott a magas bajor kir. minisztérium által.

Porosz királyi
DOCTOR

kerületi főorvos
KOCH

NÖVÉNY-

CZUKORKAI

jónak bizonyult — miot leghitelesb bizonyítványok által igazoltatik — s a mely a leg-lesb s legalkalmasab növény- és plántaredek dustartalmu alkatrészeikből van készítve — úgy az idült mint az átmenő meghűtési-köhhögeknél, nátha, rekedtség, nehezenlehelés, nyálkásodás, fuladozás és egyéb hurutos bajokban, minthogy mind ezen esetekben enyhítőleg, csillapítólag, és különösen jótévéleg hat a főlizgatott lélekzöműszerekre, a köpést igen megkönnyíti, és enyhén tápláló s erősítő alkatrészei által az elérékenyült takonyhártyákat ismét megerősíti.

Hogy a tévedéseknek eleje vétsék: mindenestre figyelni kell, hogy Dr. KOCH jegesített növényczukorkái csak hoszukú és kerekded bélyeggel ellátott eredeti katalyákba — 35 kr és 70 uj krjával — vannak rakva és hogy azok valódiilag csupán csak a következő helyeken kaphatók:

Kolozsvárt: Wolff J. és Khudy J. gyógyszer. **Abrudbányán:** Ferenczi Mihály; **Beszercezen:** Kelp Ferencz és Dietrich & Fleischer; **Brassóban:** Stenner F.; **Déván:** Büchler A. **Engeden:** Bisztritsányi A.; **Erzsébetvároson:** Schmidt A.; **Hátszege:** Mátéfi Béla gyógyszer; **Károly-Féjervárra:** Rusz János; **Kőhalomban:** Melas Ed. F. gyógyszer; **Maros-Vásárhelyt:** Fogarasi J. D.; **Medgyesen:** Vándory & Brandsch; **Szegedre:** Misselbacher J. B.; **Szamos-Ujvárra:** Placintár és fia gyógyszer; **Szász-Régenben:** Wachner Traugott; **Szászsebesben:** Weissörtel Ad. G.; **Szebenben:** Zóhrer J. F.; **Székelly-Keresztúron:** Binder Márton; **Sepi-Szentgyörgyön:** Vitélyos Béla; **Sz.-Udvarhelyt:** Kauntz J. A. gyógyszer; **Szeredán:** Gozsy A.; **Tasnádán:** Szongott Jakab; **Tordán:** Velits G. és Wolff Gábor urnaknál.

(123)

Bogártelki volt fiscalis haszonbérő Salamon Sámueltoi sequestralt, és az ottani csűrös kertben találtató tiz kalangya széna e folyó hó 20-án az ottani

(1-4)

fiscalis udvarban délelőtti 10 órakor tartandó közárverés után eladandó lesz. Kolos-Monostor, ápril. 13-án, 1861.

Egyedi János,
mint zárgondnok.

(118)

Ólfa-vágás és szállítás.

(2-3)

A besdái közbirtokosság, a besdái közös havas fenyes részén, nagy mennyiségben őfát vágatni, s azt a Jára-vízen Borrévig s folytatólag az Aranyoson Várfalvaig szállíttatni akarván, ezennel felhivatik minden e téren működni szokott vállalkozó, hogy folyó év majus 31-ig Szent-Lászlón Tordamegyében aligazgató **Pálfi András** urat személyesen vagy pedig bérmentes levél által (utolsó posta Gyálu) e tárgyban megtalálni készkedjék.

A feltételek Szent-Lászlón lesznek meg tudhatók.

STEIN JÁNOS

könyvtárusnál Kolozsvárt kapható:

Erdélyhoni jogtudomány.

Irta **DÓZSA ELEK**, jogtudor.

Első könyv: **Erdélyhoni közjogtan.** Második könyv: **Magyar magánjogtan.** Harmadik könyv: **Magyar pertan.**

A három kötet ára 6 frt o. é.

Vidéki megrendelések azonnal a legpontosabban teljesíttetnek.

Utazás keleten.

Irta Orbán Balázs. I. kötet. Ára 1 frt. o. é.

De la Tour gróf.

Jelenetek a magyar életből

A francia eredeti után fordítva.

Harmadik (utolsó) rész, ára 50 kr. (A három rész együtt 1 frt 50 kr.)

A KÖZPONTOSÍTÁS, ellentétben a kor igényeivel.

(8 hóig lefoglalva volt első kiadás.)

Ára 40 kr. o. é.

Az angol Parlament és eljárása.

4-dik kiadás után átdolgozta Barsi József. I. könyv: A Parlament összeállítási, jogai és kiváltságai. Ára a leendő II-dik könyvvel együtt 3 frt.

A nemzeti mívelődés alapja.

Irta Karacsanyéki G. Ára 1 frt. 40. kr. o. é.